

Το 2019 υπήρξε μια εξαιρετικά δύσκολη χρονιά για τα ελληνικά νησιά hotspot στην μετανάστευση της Ανατολικής Μεσογείου. Ενώ το 2018 είδαμε ότι οι αφίξεις σταθεροποιούνται γενικά σε ολόκληρη την Ευρώπη, φέτος η Ελλάδα και συγκεκριμένα τα νησιά του Αιγαίου με επίσημα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (RIC) έχουν λάβει μακράν τον μεγαλύτερο αριθμό προσφύγων και μεταναστών στην Ευρώπη.

Αν και η Συμφωνία ΕΕ-Τουρκίας εξακολουθεί να ισχύει και ο έλεγχος των συνόρων παραμένει σε εγρήγορση, το δεύτερο εξάμηνο του έτους ο αριθμός των ατόμων που έφτασαν στην Ελλάδα από την Τουρκία υπερέβη σημαντικά τους αριθμούς των προηγούμενων ετών. Αυτό που κάνει το 2019, αν αναλογιστούμε, τόσο ασαφές έτος είναι ότι μια τέτοια εξέλιξη θα ήταν απροσδόκητη τους πρώτους πέντε μήνες του έτους, όπου μια πιο εύχρηστη κατάσταση φαινόταν δυνατή χάρη στον συγκριτικά χαμηλό αριθμό νέων αφίξεων. Στο προσκήνιο αυτών των εξελίξεων, το RIC της Μόριας στη Λέσβο κατέχει την αδιαμφισβήτητη θέση να είναι το πολυπληθέστερο στρατόπεδο προσφύγων στην Ευρώπη.

Ο πληθυσμός έχει τετραπλασιαστεί από τον Μάιο και με επίσημη χωρητικότητα μόλις 3.000, το στρατόπεδο χαρακτηρίζεται από υπερβολικό συνωστισμό, εκτεταμένους ανεπίσημους οικισμούς που διαχέονται στους γειτονικούς ελαιώνες και επικίνδυνα υπερβολικά εκτεταμένες υποδομές και υπηρεσίες. Αν και οι προσπάθειες των ελληνικών αρχών να μεταφέρουν αιτούντες άσυλο από το νησί έδωσαν σε 17 596 άτομα την ευκαιρία να μετακινηθούν φέτος, ένας ασύγκριτος 26 412 πρόσφυγες έφτασαν την ίδια περίοδο. Οι 18 615 άνθρωποι που τώρα αποκαλούν τη Μοριά την προσωρινή κατοικία τους είναι κατά κύριο λόγο εξαιρετικά ευάλωτοι άνθρωποι που έχουν φύγει στις ακτές της Ευρώπης από χώρες που έχουν υποστεί πόλεμο, με περισσότερο από το 40% να είναι παιδιά. Πολλοί πολιτικοί λόγοι, μερικοί παλιοί και μερικοί , ενθάρρυνε τους πρόσφυγες, σε αριθμούς που δεν έχουν δει από το 2015, να κάνουν το επικίνδυνο ταξίδι στην Ελλάδα μέσω του Αιγαίου. Αυτό εξηγεί εν μέρει τους μεγάλους πληθυσμούς στα στρατόπεδα hotspot, αλλά ο υποκείμενος λόγος για τον υπερπληθυσμό έγκειται, όπως συνέβη τα τελευταία δύο χρόνια, με το φαινόμενο συμφόρησης που δημιουργήθηκε από τους κανόνες της Συμφωνίας ΕΕ-Τουρκίας. Η συμφωνία υπαγορεύει ότι όταν ένας πρόσφυγας φτάσει σε ένα από τα νησιά, πρέπει πρώτα να προχωρήσει στην αίτησή του για άσυλο προτού τους επιτραπεί να εγκαταλείψουν το νησί, αλλιώς γνωστή ως πολιτική περιορισμού. Ενώ αυτές οι διαδικασίες φαίνεται να έχουν γίνει πιο αποτελεσματικές φέτος, οι πρόσφυγες μερικές φορές ακόμα περιμένουν αρκετούς μήνες μέχρι να τους επιτραπεί να μετακινηθούν στην ελληνική ηπειρωτική χώρα.

Εμείς, οι μακροχρόνια εργαζόμενοι και οι εθελοντές της Watershed στη Λέσβο, είμαστε μια ομάδα κατασκευαστών, υδραυλικών και μηχανικών που οδηγείται από το πάθος να χρησιμοποιήσουμε την εμπειρία και τις πρακτικές μας δεξιότητες για να διασφαλίσουμε ότι οι εκτοπισμένοι με τους οποίους συνεργαζόμαστε έχουν πρόσβαση σε πλήρη λειτουργία και αξιοπρέπεια, πρόσβαση σε τουαλέτα και ντους, καθώς και ζωτική πρόσβαση σε καθαρό νερό. Η Watershed Greece εργάζεται στο WASH (νερό, αποχέτευση και υγιεινή) στον καταυλισμό της Μόριας από τον Αύγουστο του 2019 αναλαμβάνοντας το έργο και ως εταίρος υλοποίησης του Ιδρύματος Watershed.

Θεωρούμε προνόμιο να είμαστε σε θέση να εργαζόμαστε εντός της Μόριας, για την υποστήριξη του καταυλισμού, καθώς εδώ μπορούμε να συγκεντρώσουμε αποτελεσματικότερα τις προσπάθειές μας για την οικοδόμηση και διατήρηση της ικανότητας WASH.

Φέτος, η δουλειά μας καθοδηγήθηκε με τη σωστή λειτουργία όλων των υπαρχουσών εγκαταστάσεων, τη διατήρησή τους και την επίτευξη ελάχιστων ανθρωπιστικών προτύπων όσον αφορά τη διαθεσιμότητα εγκαταστάσεων ανά κάτοικο. Ωστόσο, με την ξαφνική και δραστική αύξηση των νέων αφίξεων, υιοθετήσαμε επίσης μια προσέγγιση με βάση την ποσότητα. Από τον Ιούνιο, ο πληθυσμός της Μοριάς αυξήθηκε κατά μέσο όρο κατά 22% ανά μήνα, συνολικά κατά 308%, ή σε απόλυτους όρους κατά 2.342 άτομα το μήνα. Ενώ η συντήρηση των υπαρχουσών εγκαταστάσεων παραμένει η κύρια προτεραιότητά μας, τους μήνες μετά τον Αύγουστο έχουμε εργαστεί σκληρά για να προσθέσουμε νέες τουαλέτες και ντους. Αυτό αντιπροσωπεύει την προσπάθειά μας να καλύψουμε την ταχεία αύξηση του πληθυσμού, ιδίως για να εξυπηρετήσουμε τις ανάγκες των χιλιάδων προσφύγων που βρίσκουν τώρα καταφύγιο στο ελαιώνα που περιβάλλει το RIC

Με την άφιξη του χειμώνα και έναν ολοένα και μεγαλύτερο αριθμό προσφύγων χωρίς επαρκές καταφύγιο και στηριζόμενοι σε αδύναμες καλοκαιρινές σκηνές, έχουμε επίσης βοηθήσει στη χειμωνιάτικη κατασκήνωση του στρατοπέδου, εστιάζοντας σε καταφύγια εντός του RIC. Συνολικά, αυτό σημαίνει ότι, όσον αφορά τον αντίκτυπο, την ικανότητα εργασίας και τους πόρους που επενδύθηκαν, οι δραστηριότητές μας λειτουργούσαν σε άνευ προηγουμένου επίπεδο, κάνοντας ένα σημείο τρία έργα μεγάλης κλίμακας διατηρώντας παράλληλα τις δεσμεύσεις συντήρησης. Σας ευχαριστώ ειλικρινά, τους υποστηρικτές μας στο εξωτερικό και τους συνεργάτες μας στο έδαφος.

Όλα αυτά είναι δυνατά μόνο χάρη στην ακλόνητη υποστήριξη που λαμβάνουμε από τους δωρητές μας και τους συνεργάτες μας από την Υπηρεσία Υποδοχής και Αναγνώρισης. Είμαστε ευγνώμονες για την εμπιστοσύνη που έχουμε για να επιτύχουμε τον κοινό στόχο της στήριξης των κατοίκων της Μορία, είτε πρόκειται για

την αύξηση των προτύπων υγιεινής, τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης ή απλά για την παροχή στους ανθρώπους ενός μικρού βαθμού αξιοπρέπειας.

Φέτος, είμαστε επίσης τυχεροί που επωφεληθήκαμε από απίστευτες νέες και υπάρχουσες συνεργασίες επί τόπου. Μόνο μέσω της συνεργασίας και της αλληλεγγύης μεταξύ μας μπορούμε να επιτύχουμε τον καλύτερο δυνατό αντίκτυπο. Στις επόμενες σελίδες θα βρείτε πιο λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με το έργο μας σχετικά με τις εγκαταστάσεις τουαλέτας και ντους, σχετικά με την παροχή πρόσβασης σε καθαρό νερό και την αντιμετώπιση προβλημάτων υγιεινής που σχετίζονται με το νερό, σχετικά με τις βελτιώσεις στα καταφύγια και τις ανθρωπιστικές μας συνεργασίες.

Δεδομένα πληθυσμού με βάση την «Εθνική εικόνα της κατάστασης σχετικά με τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου» όπως δημοσιεύεται καθημερινά από το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη της Ελληνικής Δημοκρατίας. Οι δημοσιεύσεις δεδομένων της Ύπατης Αρμοστείας χρησιμοποιούνται για σύγκριση.

Πλαίσιο και ορισμοί: Για μια πλήρη κατανόηση των δραστηριοτήτων και του αντίκτυπου των Watershed, είναι χρήσιμο να κατανοήσετε πρώτα το γενικό πλαίσιο, την υποδομή και την ορολογία.

Γενικός προσανατολισμός γύρω από το καμπ:

Για την συντονισμένη επικοινωνία μεταξύ των φορέων που εμπλέκονται στο Μογιά RIC, η κυρίαρχη και ευρύτερα χρησιμοποιούμενη μέθοδος προσανατολισμού είναι με αναφορά στις «Ζώνες». Η πλειονότητα των Ζωνών δεν είναι φυσικά διαχωρισμένοι χώροι, αλλά μάλλον ιδεατές ζώνες του καταυλισμού και των επεκτάσεών τους στους γύρω ελαιώνες, σε γενικές περιοχές στέγασης που διευκολύνουν την επικοινωνία και τον προσανατολισμό.

Καθώς ο καταυλισμός έχει αυξηθεί σημαντικά το 2019, έχουν προστεθεί περισσότερες ζώνες. Ενώ οι ζώνες 1 - 5 βρίσκονται εντός των ορίων του επίσημου RIC, όλες οι υπόλοιπες ζώνες (6 - 12) περικλείουν τις γύρω περιοχές, τις οποίες ενοποιούμε με το όνομα "Olive Grove". Και οι 12 αυτές ζώνες κατηγοριοποιούνται ως «Ανοιχτοί χώροι», οι οποίοι είναι ελεύθερα προσβάσιμοι σε όλους τους κατοίκους του καταυλισμού. Υπάρχουν τέσσερις επιπλέον αριθμημένες ζώνες που είναι «Κλειστοί χώροι», που σημαίνει ότι η πρόσβαση σε αυτούς τους χώρους στέγασης είναι περιορισμένη. Το πρώτο ονομάζεται «Ασφαλής Ζώνη» που είναι μια περιοχή στέγασης για ασυνόδευτους ανηλίκους κάτω των 15 ετών, που διαχειρίζεται ο ΔΟΜ. Το δεύτερο ονομάζεται «Τμήματα». Υπάρχουν 4 ενότητες (Α, Β, Γ και Δ), που φιλοξενούν ασυνόδευτα αγόρια ηλικίας 15 έως 18 ετών, και ευάλωτες ανύπαντρες γυναίκες και μητέρες. Η τρίτη και η τέταρτη ζώνη με περιορισμένη πρόσβαση είναι περιορισμένες περιοχές: Η περιοχή «Νέες Αφίξεις» λειτουργεί, όπως υποδηλώνει το

όνομα, ως βραχυπρόθεσμη περιοχή στέγασης για νεοαφιχθέντες πρόσφυγες. Τέλος, το «Κέντρο Κράτησης» λειτουργεί ως φυλακή προ-απέλασης εντός του Moria RIC. WASH: Μία από τις πιο συχνά χρησιμοποιούμενες συντομογραφίες σε ολόκληρο τον οργανισμό και την εργασία μας είναι ο όρος « WASH », που σημαίνει Νερό, Αποχέτευση και Υγιεινή. Το WASH είναι το όνομα ενός ανθρωπιστικού συμπλέγματος όπως ορίζεται από το Γραφείο Συντονισμού των Ανθρωπιστικών Υποθέσεων του ΟΗΕ. Παρ' όλο που όλο το ανθρωπιστικό έργο απαιτεί συντονισμό μεταξύ όλων των οργανώσεων που εμπλέκονται στο πλαίσιο, οι φορείς του συμπλέγματος WASH είναι ειδικά υπεύθυνοι για την παροχή συντήρηση και βελτίωση τουαλετών, ντους, αποχέτευσης, πρόσβασης σε καθαρό νερό και γενικής υγιεινής του χώρου. Πέρα από αυτό, πρόκειται επίσης για πιο έμμεσες πτυχές που έχουν βαθύ αντίκτυπο στο "WASH". Αυτό περιλαμβάνει έννοιες αξιοπρέπειας, ασφάλειας και ευαισθητοποίησης για διαφορετικά πολιτιστικά υπόβαθρα. Οι Watershed ενεργούν ως ο βασικός οργανισμός WASH στη Μόρια. Η επιτυχία στις δραστηριότητές μας απαιτεί στενή συνεργασία με τους συνεργαζόμενους οργανισμούς μας στα συγκροτήματα Shelter and Health καθώς και με την ελληνική κυβέρνηση.

Στους Watershed, έχουμε αναπτύξει τη δική μας ορολογία WASH για να αναφερόμαστε σε εγκαταστάσεις και εργασίες, που χρησιμοποιούνται στις καθημερινές μας δραστηριότητες. Σε αυτήν την αναφορά θα συναντήσετε συνήθως τους όρους «WASH container» και «wash pad». Ένα WASH container αναφέρεται σε ένα εμπορευματοκιβώτιο ή ISObox που χρησιμεύει ως εγκατάσταση νερού, υγιεινής και υγιεινής με τη μορφή τουαλέτας, ντους ή all-in-one. Υπάρχει μια μεγάλη ποικιλία σχεδίων που μπορείτε να βρείτε γύρω από το στρατόπεδο, μερικά έχουν αντικατασταθεί πρόσφατα από τους ΓΧΣ, τα υπόλοιπα είτε έχουν ανακαινιστεί είτε κατασκευαστεί από τους Watershed. Ένα wash pad είναι το όνομα που έχουμε δώσει στις ειδικά σχεδιασμένες πλάκες σκυροδέματος που κλίνουν απαλά προς την αποχέτευση δαπέδου με αρκετές βρύσες γλυκού νερού τοποθετημένες σε έναν τοίχο από τούβλα. Τα wash pads είναι πολλαπλών χρήσεων, εύκολα στη συντήρηση εξωτερικών εγκαταστάσεων WASH για οικιακές δραστηριότητες όπως πλύσιμο ρούχων, καθαρισμός πιάτων, προετοιμασία φαγητού, προσωπική υγιεινή και μερικές φορές τελετουργικό πλύσιμο.

Όσον αφορά την προσβασιμότητα στις διάφορες εγκαταστάσεις WASH στη Μόρια, κάνουμε διάκριση μεταξύ κοινόχρηστων και κοινόχρηστων περιοχών. Η πλειονότητα των εγκαταστάσεων είναι κοινόχρηστες, που σημαίνει ότι είναι εύκολα προσβάσιμες σε οποιονδήποτε στον καταυλισμό και στον ελαιώνα. Οι κοινόχρηστες εγκαταστάσεις είναι αυτές που είναι χτισμένες ακριβώς δίπλα ή εντός των οικιστικών κατασκευών και επομένως είναι προσβάσιμες μόνο σε εκείνους που ζουν σε αυτήν τη μονάδα. Για παράδειγμα, αυτό συμβαίνει στα Επίπεδα και στις Ενότητες Α - Γ όπου τα μπάνια συνδέονται απευθείας με το κατάλυμα.

Στέγαση: Σε όλους τους ανοιχτούς και κλειστούς χώρους υπάρχει μια ποικιλία μορφών στέγασης που διαφέρουν στην ποιότητα των συνθηκών διαβίωσης που

προσφέρουν. Από τις πιο σταθερές, ασφαλείς και προστατευμένες δομές κατοικιών στο ελάχιστο, υπάρχουν:

- Επίπεδα και τμήματα κτιρίων: Πρόκειται για σειρές προκατασκευασμένων κτιρίων που αποτελούν μέρος της αρχικής υποδομής στρατιωτικής βάσης. Υπάρχουν 4 σειρές στα επίπεδα και 3 στις ενότητες.
- ISOboxes: κινητά καταλύματα σε μέγεθος εμπορευματοκιβωτίου.
- Σκηνές της Ύπατης Αρμοστείας: ισχυρές οικογενειακές σκηνές.
- Αυτοσχέδιες κατασκευές: άτυπες κατασκευές που κατασκευάστηκαν από πρόσφυγες από ξύλινες παλέτες, μουσαμάδες και απορρίμματα και
- Μικρές σκηνές κατασκήνωσης: Προς το τέλος του έτους, με χώρο για τη δημιουργία πιο στερεών δομών μέσα στον καταυλισμό- ουσιαστικά ανύπαρκτοι, πολλοί πρόσφυγες πρέπει να βασίζονται σε απλές σκηνές φεστιβάλ.

Τουαλέτες

Το 2019 οι δραστηριότητές μας σχετικά με τις τουαλέτες ήταν διπτές. Από τη μία πλευρά βελτιώσαμε τις υπάρχουσες τουαλέτες μέσω σε βάθος συντήρησης και ανακαίνισης, ενώ από την άλλη πλευρά ανταποκριθήκαμε στην επείγουσα ανάγκη αύξησης του αριθμού τουαλετών.

Στο δεύτερο εξάμηνο του έτους, καθώς η ακραία αύξηση του πληθυσμού της Μορία οδήγησε σε σοβαρή υπερβολική χρήση όλων των εγκαταστάσεων WASH, εγκαταστήσαμε επιπλέον κοινόχρηστες εγκαταστάσεις σε ορισμένες από τις πιο πολυσύχναστες περιοχές της Μορία. Αυτό περιελάμβανε τη δημιουργία ενός ολόκληρου σταθμού WASH κοντά στα όρια του καταυλισμού, εξυπηρετώντας έτσι όσους ζουν στο ελαιώνα όπου οι εγκαταστάσεις ήταν πάντα σπάνιες. Αρχικά εξοπλισμένο μόνο με μια μονάδα WASH, μεταμορφώσαμε την περιοχή προσθέτοντας δύο ακόμη all-in-one και ένα νέο wash pad.

Κατά το τελευταίο τρίμηνο του έτους, η εστίασή μας στράφηκε όλο και περισσότερο στην υπερνίκηση του προβλήματος της σοβαρής έλλειψης εγκαταστάσεων στους ελαιώνες και σε άλλες υπερπλήρεις περιοχές όπως οι νέες αφίξεις. Σε συνεργασία με τους ΓΧΣ τοποθετήσαμε δύο νέες, ειδικά σχεδιασμένες, καθώς και δύο προκατασκευασμένες μονάδες WASH σε αυτούς τους βασικούς τομείς. Ενώ οι ΓΧΣ χρηματοδότησαν την κατασκευή και την παράδοση των εμπορευματοκιβωτίων, αναλάβαμε την τεχνική εγκατάσταση και τη συνεχή συντήρηση. Αυτή η θετική πρωτοβουλία είχε ως αποτέλεσμα τη συνολική προσθήκη 38 τουαλετών.

Καθώς η συντήρηση παραμένει μια άλλη σταθερή προτεραιότητα, η «σε βάθος συντήρηση» ήταν ένα σημαντικό συνεχιζόμενο έργο σχετικά με τουαλέτες καθ' όλη τη διάρκεια του 2019. Υπό αυτήν την έννοια, ολοκληρώσαμε οκτώ αναθεωρήσεις WASH containers: Εστιάζοντας σε ένα κοντέινερ κάθε φορά, το επαναφέραμε στην αρχική του λειτουργική κατάσταση, αντικαθιστώντας κάθε σπασμένο εξάρτημα, καθαρίζοντας ηλεκτρικές σκούπες και καθαρίζοντας βαθιά τη μονάδα Επιπλέον, χρησιμοποιήσαμε οξύ για να απομακρύνουμε τη βρωμιά και το αλάτι από τους θαλάμους τουαλέτας. Στη Ζώνη Γ, ολοκληρώσαμε επίσης ανακαινίσεις σε τρία μπάνια με μη ικανοποιητικές εγκαταστάσεις και κατασκευάσαμε δύο μπάνια από το μηδέν.

Κατά τη διάρκεια του 2019 διατηρήσαμε, επισκευάσαμε και βελτιώσαμε τις τουαλέτες στη Μόρια, εστιάζοντας στις κοινόχρηστες εγκαταστάσεις και κάνοντας τη βέλτιστη χρήση του σπάνιου διαθέσιμου χώρου. Ωστόσο, η άνευ προηγουμένου αύξηση του πληθυσμού που χαρακτήρισε το τελευταίο εξάμηνο του έτους οδήγησε σε τρέχουσα αναλογία 61 κατοίκων ανά τουαλέτα, παρά την τοποθέτηση 80 επιπλέον τουαλετών στη Μόρια το 2019. Με ένα ολοένα αυξανόμενο Olive Grove να φιλοξενεί περισσότερους ανθρώπους από το πραγματικό RIC, υπάρχουν σήμερα 167 κάτοικοι ανά τουαλέτα, περισσότερο από 8 φορές το πρότυπο Sphere, και οι ουρές των ατόμων που περιμένουν να χρησιμοποιήσουν τις τουαλέτες μεγαλώνουν καθημερινά. Γι' αυτό το λόγο στρέψαμε την εστίασή μας στην αύξηση της διαθεσιμότητας των εγκαταστάσεων WASH για τους κατοίκους του Olive Grove, αλλά αγωνιζόμαστε όλο και περισσότερο με μια υποδομή αποχέτευσης και ύδρευσης που έχει φτάσει στα όριά της.

Τα ζητήματα αποχέτευσης που σχετίζονται με την ανεπαρκή χωρητικότητα σωλήνων στο σύστημα κατασκήνωσης έχουν γίνει σχεδόν καθημερινά. Χωρίς σημαντικές βελτιώσεις στη γενική υποδομή, γίνεται όλο και πιο δύσκολο να δούμε τρόπους με τους οποίους μπορούμε να βελτιώσουμε την κατάσταση υγιεινής για τον πληθυσμό των καταυλισμών το 2020.

Συνολικά, 80 επιπλέον τουαλέτες έχουν προστεθεί στη Μοριά το 2019. Οι περισσότερες νέες εγκαταστάσεις τοποθετήθηκαν στο ελαιώνα, διπλασιάζοντας τον διαθέσιμο αριθμό τουαλετών από 41 σε 82.

Ενώ τα ελάχιστα πρότυπα Sphere πληρούνταν στις αρχές του 2019, λόγω του μεγάλου αριθμού νέων αφίξεων από το καλοκαίρι, υπάρχουν επί του παρόντος τρεις φορές περισσότεροι κάτοικοι ανά τουαλέτα, όπως συνιστάται. Μέσω της τακτικής συντήρησης καταφέραμε να διασφαλίσουμε ότι έως και το 95% όλων των τουαλετών βρίσκονταν σε χρησιμοποιήσιμη κατάσταση (λειτουργικό και παρέχει προστασία της ιδιωτικής ζωής) ανά πάσα στιγμή. Ωστόσο, παρόλο που οι προσπάθειές μας για συντήρηση έχουν εντατικοποιηθεί, τα επίπεδα χρήσης σε ένα στρατόπεδο έξι φορές χωρητικότητας σημαίνει ότι είναι πιθανότερο να προκληθούν ζημιές και δυσλειτουργίες.

Τους τελευταίους μήνες, η συντριπτική πλειοψηφία των νέων αφίξεων εγκαταστάθηκαν στην ολοένα διευρυνόμενο καταυλισμό Olive Grove - γεωργική γη που χαρακτηρίζεται από πλήρη έλλειψη τεχνικής υποδομής. Εκεί, η αναλογία κατοίκων ανά τουαλέτα έχει φτάσει σε καταστροφικά επίπεδα και η πρόσφατη προσθήκη των νέων μονάδων των ΓΧΣ μπορούσε να βελτιώσει την κατάσταση μόνο σε κάποιο βαθμό.

Ντους

Από την ίδρυση του Watershed Greece, προτεραιότητά μας, όσον αφορά τα ντους, είναι να συνεχίσουμε να παρέχουμε ζεστό νερό. Χάρη στη γενναιόδωρη υποστήριξή σας, διατηρήσαμε επιτυχώς την παροχή ζεστού νερού στα 26 ντους στο κύριο μπλοκ, με αυξημένες ώρες κατά τους κρύους χειμερινούς μήνες, μέσω της χρήσης του ειδικά σχεδιασμένου συστήματος λέβητα ελαιολιβερίου. Εκτός από αυτό, έχουμε εγκαταστήσει, συντηρήσει, επισκευάσει και συντηρήσει ηλιακές μονάδες σε τοποθεσίες σε όλο το στρατόπεδο, οι οποίες αξιοποιούν την ενέργεια του τοπικού, ζεστού κλίματος για την παραγωγή ζεστού νερού. Διατηρώντας τα υπάρχοντα ντους, συμπεριλαμβανομένων πιο εντατικών έργων συντήρησης, όπως η εγκατάσταση σταθερών ντους και η επανασύνδεση των αποχετεύσεων από δίσκους ντους σε κοντινά φρεάτια εντός των επιπέδων, έχουμε διασφαλίσει ότι τα κοινόχρηστα και κοινόχρηστα ντους παραμένουν χρησιμοποιήσιμα. Σε απάντηση στην αύξηση του πληθυσμού, έχουμε βοηθήσει τους ΓΧΣ να εγκαταστήσουν πρόσθετες εγκαταστάσεις. Παρείχαν τρεις μονάδες ντουζιέρας ντους, αποτελούμενες συνολικά από 36 μεμονωμένους θαλάμους ντους. Πραγματοποιήσαμε όλη την επιτόπου εργασία για αυτό το έργο και εγκαταστήσαμε ηλιακούς συλλέκτες στις στέγες. Προκειμένου να ικανοποιήσουμε μερικούς από τους νεότερους κατοίκους του καταυλισμού, τοποθετήσαμε δύο λουτρά μωρού στην Ενότητα Δ, όπου ζουν μοναχικές μητέρες.

Σε αντίθεση με τη συνήθη δραστηριότητα μας, αφαιρέσαμε επίσης μερικές εγκαταστάσεις ντους Αν και αυτό φαίνεται αντίθετο στον στόχο μας ως οργανισμός, έγινε εμφανές κατά τη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου του έτους, καθώς ο πληθυσμός της Μόρια αυξήθηκε ταχύτατα, ότι οι πρόσφυγες αντιμετώπιζαν γρήγορα, ότι οι πρόσφυγες αντιμετώπιζαν ολοένα και πιο παράλογους χρόνους αναμονής για να χρησιμοποιούν τα εμπορευματοκιβώτια WASH μια τουαλέτα ενώ άλλοι τα χρησιμοποιούσαν για ντους. Για να ανακουφίσουμε κάπως αυτό το ζήτημα, αφαιρέσαμε τα καταστήματα ντους σε επιλεγμένους θαλάμους σε όλη την κατασκήνωση, και σε μια μονάδα WASH που τοποθετήθηκε στο στρατόπεδο τον Αύγουστο, το οποίο βρίσκεται για να εξυπηρετήσει και τον πληθυσμό που ζει στο ελαιώνα. Η προσαρμογή και η αντίδραση στις συνεχώς μεταβαλλόμενες ανάγκες και καταστάσεις στο στρατόπεδο ήταν πάντα σημαντικό.

Μέχρι τον Ιούλιο, ο συνδυασμός προηγούμενων μετατροπών εμπορευματοκιβωτίων, από τον Γερμανό συνεργάτη μας Watershed Foundation, εξασφάλισε ότι ο αριθμός των ντους στη Μόρια πληρούσε το ελάχιστο πρότυπο του Sphere Handbook των 50 κατοίκων ανά ντους. Εκτός από τα 26 ντους στο κύριο μπλοκ ντους που θερμαίνονται αξιόπιστα από έναν καυστήρα σβόλων ελιάς, προσθέσαμε περισσότερες ηλιακές μονάδες για να διασφαλίσουμε ότι όλα τα άλλα κοινόχρηστα ντους είχαν τουλάχιστον δύο ηλιακές μονάδες ανά δοχείο. Η συντήρηση των ντους διασφαλίζει ότι περισσότερο από το 90% των εγκαταστάσεων στο Moria RIC παρέμειναν λειτουργικά, συμπεριλαμβανομένων των επιπλέον 61 ντους. Ωστόσο, ως αποτέλεσμα τόσο της ακραίας αύξησης του πληθυσμού όσο και του κακού σχεδιασμού δύο παλαιών δοχείων ντους στο OG South, θεωρούμε ότι 12 ντους ως άχρηστα. Αυτά θα ανακαινιστούν στις αρχές του 2020.

Μόνο αφού ο πληθυσμός έφτασε σε αστρονομικούς 903 κατοίκους ανά ντους στο ελαιώνα, προστέθηκε χωρητικότητα. Τώρα επιπλέον 36 ντους βοηθούν την κατάσταση, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν 242 κάτοικοι ανά ντους, υπερβαίνοντας κατά πολύ το επίπεδο Sphere. Αυτό, σε συνδυασμό με την ανεπαρκή παροχή ζεστού νερού από τις μονάδες ηλιακών λέβητων το χειμώνα (λόγω του ανεπαρκούς φωτός του ήλιου και μιας αναξιόπιστης παροχής ηλεκτρικής ενέργειας), σημαίνει ότι οι κάτοικοι συχνά πρέπει να περπατούν πολύ μακριά για να κάνουν ουρά για ένα ζεστό ντους. Για το 2020, φαίνεται δύσκολο να δούμε τρόπους βελτίωσης αυτής της κατάστασης χωρίς σημαντικές αναβαθμίσεις στην παροχή νερού και άλλες υποδομές της Μόρια.

Το 2019, 61 επιπλέον ντους έχουν εγκατασταθεί στη Μόρια από την Watershed Greece και συνεργάτες. Πρώτον, πρόσθετα ντους προστέθηκαν κυρίως μέσω μετατροπών κοντέινερ Watershed Foundations και, στη συνέχεια, προς το τέλος του έτους οι ΓΧΣ παρέιχαν στην OG 36 ντους σε 3 νέες μονάδες. Παρόμοια με τις τουαλέτες, το ποσοστό χρησιμότητας υπέστη υπερβολική χρήση.

Σε σύγκριση με τα ελάχιστα πρότυπα Sphere για μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης, η Μόρια είχε σχεδόν διπλάσιο αριθμό των απαιτούμενων ντους. Ωστόσο, η ακραία αύξηση του πληθυσμού κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους κατέστρεψε τον αριθμό των κατοίκων ανά ντους στο 58% πάνω από τις συστάσεις.

Καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, εμείς και το Watershed Foundation, καταφέραμε να διατηρήσουμε ένα πολύ υψηλό ποσοστό χρησιμότητας για τα ντους μέσα στο RIC (92% και περισσότερο). Για το μεγαλύτερο μέρος του 2019, υπήρχαν μόνο 16 ντους στο Olive Grove, τα οποία ήταν πολύ πιο δύσκολο να διατηρηθούν. Η προσθήκη των 36 ντους των ΓΧΣ έχει μετριάσει αυτήν την κατάσταση προς το παρόν.

Νερό

Όσον αφορά την παροχή νερού στο στρατόπεδο Moria, στοχεύουμε στην αύξηση τόσο της ποιότητας όσο και της ποσότητας του προσβάσιμου, πόσιμου νερού - λαμβάνοντας υπόψη τις εποχιακές ανάγκες WASH.

Κατά τη διάρκεια των καυτών καλοκαιρινών μηνών, ειδικά από τον Αύγουστο έως τον Σεπτέμβριο, ο ξηρός καιρός έδωσε την ευκαιρία να κατασκευαστούν 2 μεγάλες επιφάνειες πλυσίματος σκυροδέματος καθώς και τα θεμέλια από μπετόν για έναν μεγάλο σταθμό WASH. Τα τακάκια είναι το πιο αποτελεσματικό εργαλείο για την επίτευξη του στόχου μας για βελτίωση της πρόσβασης στο νερό. Σύμφωνα με τον διαθέσιμο χώρο, σχεδιάζουμε κάθε πλύσιμο για να χωρέσει τη μέγιστη ποσότητα βρύσης γλυκού νερού, καλή αποστράγγιση και αρκετό χώρο για οικιακές ή προσωπικές δραστηριότητες υγιεινής. Με αυτόν τον τρόπο, προσθέσαμε συνολικά 52 νέες βρύσες γύρω από το στρατόπεδο.

Επιπλέον, κατά τη διάρκεια του Αυγούστου βελτιώσαμε τα προϋπάρχοντα washpads, καθαρίζοντάς τα βαθιά με πλυντήρια πίεσης, αναβαθμίζοντας τα με πρόσθετες βρύσες και επιστρώνοντας τους τοίχους με αδιάβροχη βαφή για να σταματήσουμε την ανάπτυξη φυκών. Αργότερα μέσα στο έτος, ο υπερπληθυσμός προκάλεσε σοβαρά ζητήματα συσσώρευσης απορριμμάτων, τα οποία με τη σειρά τους οδήγησαν σε διάφορες ανησυχίες που σχετίζονται με το WASH, ιδίως όσον αφορά την υγεία και την υγιεινή. Σε απάντηση, μπορέσαμε να εξοπλίσουμε όλα τα washpads με νέα δοχεία απορριμμάτων. Κατά την περίοδο έως και κατά τη διάρκεια των ψυχρότερων και υγρότερων μηνών του έτους, τα έργα μας μετατοπίστηκαν σε εργασίες ετοιμότητας για τον χειμώνα και σε αποχέτευσης.

Προς το τέλος του έτους, από τον Οκτώβριο και μετά, ξεκαθαρίσαμε και διατηρούσαμε συνεχώς όλους τους αγωγούς καταιγίδας και τις υδρορροές ως προετοιμασία για τον βροχερό χειμώνα. Στον απότομο λόφο του καταυλισμού, προσθέσαμε ακόμη και 3 τσιμεντένιες δεξαμενές για να κατευθύνουμε ξανά τα νερά της βροχής σε γαλλικούς αγωγούς.

Άλλες βασικές δραστηριότητες φέτος περιελάμβαναν την επανατοποθέτηση ενός τμήματος της κύριας αποχέτευσης και των σωλήνων αποχέτευσης ενός μόνιμου κτηρίου τουαλέτας μετά από συνεχιζόμενα προβλήματα αποκλεισμού τον Σεπτέμβριο.

Στη Μόρια, ο αριθμός των κατοίκων ανά υδάτινο σημείο ήταν κάτω από το συνιστώμενο ελάχιστο επίπεδο των 80 ατόμων ανά βρύση, όπως περιγράφεται στο Εγχειρίδιο Sphere, από το καλοκαίρι του 2018. Οι κάτοικοι τροφοδοτούνται επίσης με εμφιαλωμένο πόσιμο νερό κατά τη διανομή τροφίμων, επομένως χρησιμοποιούνται κυρίως οι βρύσες για οικιακές δραστηριότητες. Επιπλέον, είναι καθησυχαστικό ότι ένας φιλοξενούμενος ερευνητής από το University College London επιβεβαίωσε, χρησιμοποιώντας μικροβιολογικές δοκιμές, ότι η παροχή νερού στο στρατόπεδο είναι ασφαλής για κατανάλωση. Μέχρι τώρα, εκτός από λίγα ζητήματα στο ελαιώνα, η παροχή νερού στο Moria Camp δεν έχει παρουσιάσει προβλήματα. Ωστόσο, με την αύξηση του πληθυσμού κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2019, η ζήτηση νερού υπερβαίνει πλέον την προσφορά. Η έλλειψη σημείων ύδρευσης στο ελαιώνα σήμαινε μια τρέχουσα αναλογία 421 ατόμων ανά βρύση σε αυτήν την περιοχή και η μαζική ζήτηση είχε ως αποτέλεσμα να εκκενώνεται καθημερινά μία από τις δύο δεξαμενές αποθήκευσης στις εγκαταστάσεις, αρχικά αργά το απόγευμα αλλά τώρα στα μέσα του πρωινού. Χρειάζονται 9 ώρες για να γεμίσει εντελώς το ρεζερβουάρ, αλλά έχουμε ρυθμίσει τις αντλίες για επανεκκίνηση μετά από 4 ώρες. Αυτό, με τη σειρά του, επηρεάζει τη λειτουργικότητα και την υγιεινή των τουαλετών και τη διαθεσιμότητα ντους. Η δεξαμενή και οι σχετικές αντλίες παρέχουν νερό σε περίπου 12.000 άτομα. Ενώ θα βοηθήσουμε τους συνεργάτες μας να αυξήσουν τον αριθμό των βρύσεων στο ελαιώνα στις αρχές του 2020, θα είναι δύσκολο να επιτευχθούν περαιτέρω βελτιώσεις χωρίς σημαντική αναβάθμιση της παροχής νερού στα στρατόπεδα. Εν τω μεταξύ, θα εφαρμόσουμε ένα σχέδιο διαχείρισης της παροχής νερού για τη μείωση του χρόνου λειτουργίας της αντλίας.

Ένα από τα κύρια έργα καταφυγίων μας φέτος ήταν η κατασκευή 9 ομπρέλες - ένα έργο που ολοκληρώσαμε τον Αύγουστο. Δεδομένου ότι τα τακάκια μας είναι σχεδιασμένα για χρονοβόρες εργασίες, όπως πλυντήριο και πλύσιμο πιάτων, θεωρήσαμε απαραίτητο να εξοπλίσουμε αυτούς τους χώρους με την κατάλληλη προστασία από τον ήλιο. Το κάναμε συγκολλώντας μεταξύ τους μεταλλικούς στύλους και πλέγματα, στα οποία στη συνέχεια στερεώσαμε τα δίχτυα σκίασης. Επιπλέον, κατασκευάσαμε δύο αποχρώσεις μπροστά από τα εμπορευματοκιβώτια WASH όπου οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν μεγάλες περιόδους αναμονής και πάνω από τον χώρο αναμονής μπροστά από τα γραφεία ασύλου της EASO. Καθώς αυτές οι κατασκευές είναι χτισμένες με στιβαρό τρόπο, μπορέσαμε να τις καλύψουμε με μουσαμά για το χειμώνα, για να προστατεύσουμε τις περιοχές από τη βροχή.

Με σαφή εστίαση στο καταφύγιο από τη βροχή, ολοκληρώσαμε επίσης δύο έργα στέγης. Κατά τη διάρκεια του φθινοπώρου χτίσαμε και τοποθετήσαμε 117 οροφές μονής κλίσης πάνω από όλα τα οικιακά κιβώτια ISO, λόγω του επαναλαμβανόμενου προβλήματος διαρροής υδάτων βροχής σε όλες σχεδόν τις παλιές στέγες πάνελ. Το δεύτερο έργο κατασκευής σκεπής μας στόχευε να καλύψει τους πολυσύχναστους

εμπρός και πίσω χώρους των επιπέδων με tarps UNHCR. Δυστυχώς, μια άγρια νότια καταιγίδα τον Δεκέμβριο κατέστρεψε πολλά tarps από το μέτωπο των επιπέδων. Ωστόσο, είμαστε στην ευχάριστη θέση να αναφέρουμε ότι οι περιοχές στο πίσω μέρος, που χρειάζονται περισσότερο καταφύγιο, παραμένουν ανέπαφες.

Επιπλέον, μετά από μεγάλη πυρκαγιά στις 29 Σεπτεμβρίου, η Watershed κατάφερε να βοηθήσει στην εγκατάσταση νέων βαρέων καλωδίων, για 13 κοντινά κιβώτια ISO των οποίων τα καλώδια είχαν λιώσει. Πέρα από αυτό, και με σκοπό την αύξηση της νυχτερινής ασφάλειας, προσθέσαμε λωρίδες LED LED μέσα, έξω και γενικά όπου είναι δυνατόν, στις εγκαταστάσεις WASH σε όλο το στρατόπεδο.

Συνεργασίες

Το 2019 μας έχει ξεπεράσει με ανησυχητικό ρυθμό και είμαστε σίγουροι ότι οι περισσότεροι παράγοντες που εμπλέκονται στην ανθρωπιστική εργασία στη Μόρια θα συμφωνήσουν. Κατά τη διάρκεια αυτής της πολυάσχολης χρονιάς ήταν χαρά μας να προσφέρουμε ένα χέρι βοήθειας ή να εργαστούμε για έναν κοινό στόχο με διάφορους συνεργαζόμενους οργανισμούς.

Από την ίδρυση του Watershed Greece το 2019 και μέχρι σήμερα, το Help Refugees μας παρείχε ουσιαστική και συνεχή υποστήριξη. Εάν δεν ήταν για την οικονομική τους συνεισφορά καθ' όλη τη διάρκεια του 2019, η δουλειά μας και η σταθερή ανάπτυξη στις δραστηριότητές μας δεν θα ήταν δυνατές.

Προς τον στόχο μας να βελτιώσουμε τις συνθήκες WASH στη Moria, μία από τις πιο συνεργασίες μας ήταν με τους Médecins Sans Frontiers (MSF) με τους οποίους εγκαταστήσαμε πέντε νέα εμπορευματοκιβώτια WASH εκτός από δύο που μεταφέρθηκαν από την Ιταλία.

Χωρίς την υποστήριξη και καθοδήγηση των RIS και του EuroRelief οι στενοί μας συνεργάτες στο στρατόπεδο, καμία από τις εργασίες δεν θα ήταν δυνατή. Μαζί καταφέραμε να πετύχουμε στόχους που σχετίζονται με το WASH και το καταφύγιο.

Ενώ η EuroRelief μας βοήθησε στη χρηματοδότηση για την κατασκευή sh, βοηθήσαμε στη διανομή παλετών και στην τοποθέτηση χαλικιών πίσω από τα Επίπεδα, όπου οι άνθρωποι στήνουν σκηνές σε λασπωμένο έδαφος. Με τον συνεργάτη του EuroRelief Το Christian Refugee Relief, μια κατασκευαστική ομάδα από την Ολλανδία και μια ομάδα πυροσβεστών από το δημοτικό συμβούλιο του San Sebastián, συνεργαστήκαμε για την υλοποίηση του έργου στέγης ISO-box.

Έξω από το στρατόπεδο Μόρια, ολοκληρώσαμε αρκετές πρωτοβουλίες κατασκευής και συντήρησης για τους φίλους μας από τις Better Days, One Happy Family (OHF)

και MotG. Μεταξύ άλλων, χτίσαμε ένα προκατασκευασμένο σαλέ για την κοινότητα στο Kara Tere, ένα στρατόπεδο εστίασης για οικογένειες κοντά. Εγκαθιστώντας μια ομπρέλα, μόνωση στέγης και παράθυρα για τον κήπο permaculture "EcoHub" Better Days στο OHF, προσαρμόσαμε ταυτόχρονα τη σπασμένη αντλία γεώτρησης OHF

Περαιτέρω συνεργασίες εντός και γύρω από τη Μοριά περιλαμβάνουν την εγκατάσταση ξύλινων δαπέδων κάτω από τρεις μεγάλες οικογενειακές σκηές στο Επίπεδο 0.5, για τις οποίες ο μακροχρόνιος συνεργάτης μας, Timber Project, παρείχε τα υλικά και την ανακαίνιση του δαπέδου σε ένα container για το Starfish Foundation με χρήση ως Νηπιαγωγείο.

Moria 2019

The founding year of
Watershed Greece

Because access to clean
water, good sanitation and
shelter is vital for everyone.

The founding year of Watershed Greece
– a challenging year in Moria

Watershed in Moria – 2019

2019 has been a highly challenging year for the Greek hotspot islands on the Eastern Mediterranean migration route. Whilst 2018 saw sea arrivals generally stabilise across Europe, this year Greece and specifically the Aegean islands with official Reception and Identification Centres (RICs) have received by far the largest number of refugees and migrants in Europe.

Although the EU-Turkey Agreement is still in place and border control remains vigilant, in the second half of the year the number of people arriving in Greece from Turkey significantly exceeded the numbers of the previous years. What makes 2019, on reflection, such an ambiguous year is that such a development would have been unexpected in the first five months of the year, in which a more manageable situation seemed possible thanks to a comparatively low number of new arrivals. At the forefront of these developments, the Moria RIC on Lesbos holds the unenviable position

of being the most populous refugee camp in Europe. The population has quadrupled since May and with an official capacity of just 3 000, the camp is characterised by extreme overcrowding, extensive informal settlements which spill over into the neighbouring olive groves, and dangerously overstretched infrastructure and services. Although the efforts of

the Greek authorities to transfer asylum seekers off the island gave 17 596 people a chance to move on this year, an incomparable 26 412 refugees arrived in the same period. The 18 615 people who are now calling Moria their temporary home are predominantly highly vulnerable people who have fled to Europe's shores from war-torn countries, with more than 40% of them being children. A multitude of political reasons, some old and some new, encouraged refugees, in numbers not seen since 2015, to make the perilous journey to Greece across the Aegean Sea. This partially explains the large populations in the hotspot camps but the underlying reason for the overcrowding lies, as it has done in the past two years, with the bottleneck effect created by the rules of the EU Turkey Agreement. The agreement dictates that once a refugee has arrived on one of the islands, they must first proceed with their asylum application before they are permitted to leave the island, otherwise known as the confinement policy. While these procedures seem to have become more efficient this year, refugees sometimes still wait for several months until they are allowed to move on to the Greek mainland.

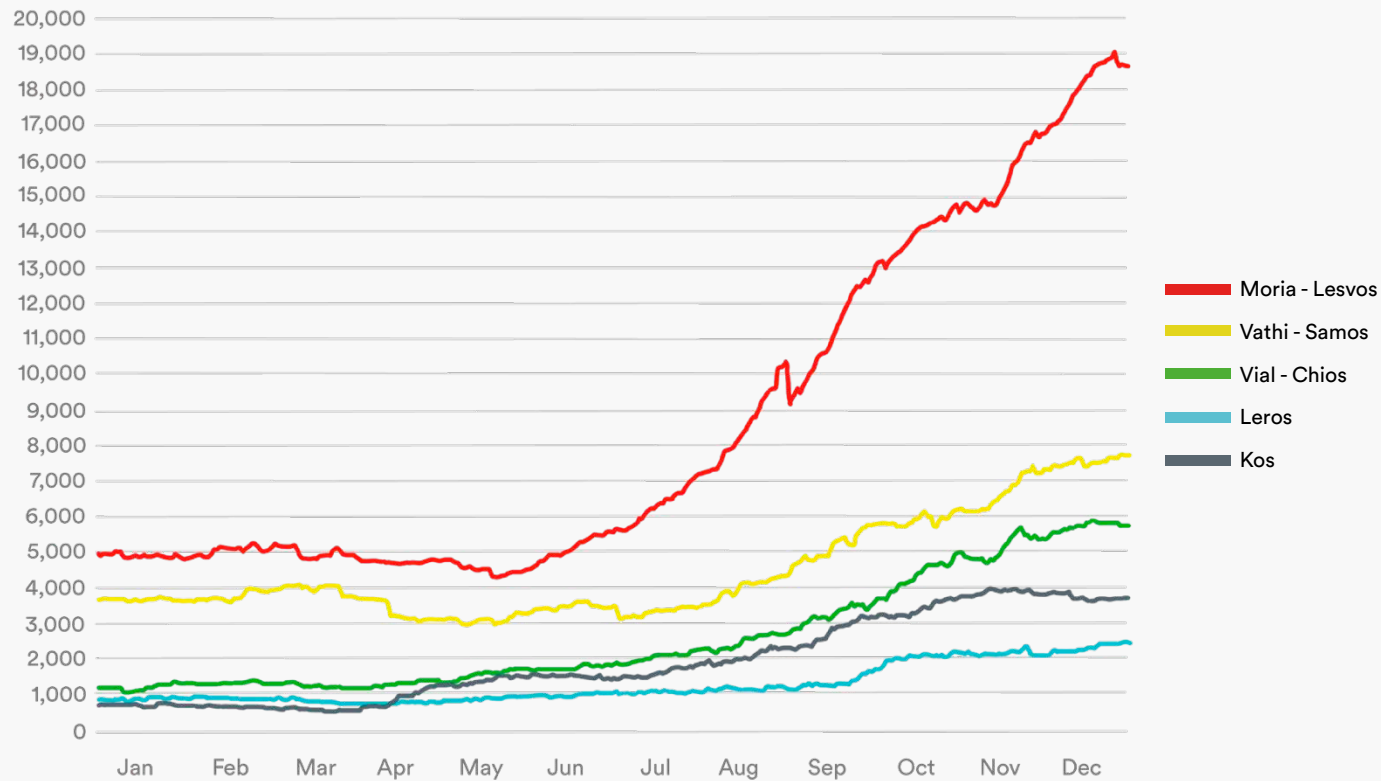
We, the long-term staff and volunteers of Watershed on Lesvos, are a team of builders, plumbers and engineers driven by a passion to use our experience and practical skills to ensure that the displaced people we work with have access to fully functioning and dignified toilet and shower

facilities, as well as vital access to clean water. Watershed Greece has been working on WASH (water, sanitation and hygiene) in Moria camp since August 2019 taking over the project from, and as the implementing partner of, the German Watershed Foundation.

We consider it a privilege to be able to work inside Moria, in support of the camp authorities, as it is here that we can most effectively concentrate our efforts to build and maintain WASH capacity.

This year our work was guided by getting all existing facilities into full working order, maintaining them and working towards reaching humanitarian minimum standards in terms of availability of facilities per resident. However, with the sudden and drastic surge of new arrivals we also adopted a more quantity-driven approach. Since June, the population of Moria has on average grown by 22% per month, in total by 308%, or in absolute terms by 2 342 people per month. While THE maintenance of existing facilities remains our predominant priority, in the months following August we have worked hard to add new toilets and showers. This represents our effort to catch up with rapid population growth, in particular to serve the needs of the thousands of refugees now finding shelter in the Olive Grove surrounding the RIC

Aegean Reception and Identification centres

With the arrival of winter and an ever-higher number of refugees without adequate shelter and relying on flimsy summer tents, we have also assisted with winterisation of the camp, focusing on shelters within the RIC.

Overall, this means that in terms of impact, working capacity, and resources invested, our operations have been running at an unprecedented level, at one point

undertaking three large-scale projects whilst keeping our maintenance commitments. A sincere thank you to you, our supporters abroad and our partners on the ground.

All of this is only possible thanks to the unwavering support we receive from our donors and our partners from the Reception and Identification Service. We are grateful for the trust placed in us to achieve the common goal of supporting the residents of Moria, whether that's raising hygiene standards, improving living conditions or just helping provide people with a small degree of dignity.

This year, we have also been lucky to benefit from incredible new and existing partnerships on the ground. Only through working together and in solidarity with each other can we achieve the best possible impact. On the following pages you will find more detailed information on our work on toilet and shower facilities, on providing access to clean water and countering water-related hygiene issues, on shelter improvements and our humanitarian partnerships.

Population data based on "National situational picture regarding the islands at Eastern Aegean Sea" as published daily by the Ministry of Citizen Protection of the Hellenic Republic. UNHCR data publications used for comparison.

Moria Camp

December 2019

© Christina Zorenböher - Watershed based on aerial photo Swiss Humanitarian Aid

Context and Definitions

For a thorough understanding of Watershed's activities and impact, it is useful to first understand the general context, infrastructure and terminology.

General orientation around camp:

For coherent communication across the board of actors involved in the Moria RIC, the dominant and most widely used method for orientation is by referring to 'Zones'. The majority of the Zones are not physically separated spaces, but rather imaginary splits of the camp and its overflows in the surrounding olive groves into general housing areas that make communication and orientation easier. As the camp has grown substantially in 2019, more Zones have been added. While Zones 1 – 5 lie within the boundaries of the official RIC, all remaining Zones (6 – 12) encompass the surrounding areas, which we consolidate under the name 'Olive Grove'. All of these 12 Zones are categorized as 'Open Spaces', which are freely accessible to all camp residents. There are four additional unnumbered Zones which are 'Closed Spaces', meaning access to these housing spaces is restricted. The first is called the 'Safe Zone' which is a housing area for unaccompanied minors below the age of 15, managed by the IOM. The second is called the 'Sections'. There are 4 Sections (A, B, C and D), which house unaccompanied boys from the age of 15 to 18, and vulnerable single women and mothers. The third and fourth zones with restricted access are

confined areas: The 'New Arrivals' area functions, as the name indicates, as a short-term housing area for newly arrived refugees. Lastly, the 'Detention Centre' functions as a pre-deportation prison facility inside the Moria RIC.

WASH:

One of the most commonly used abbreviations across our organisation and work is the term 'WASH', meaning Water, Sanitation, and Hygiene. WASH is the name of a humanitarian cluster as designated by the UN Office for Coordination of Humanitarian Affairs. Although all humanitarian work requires coordination between all organisations involved within the context, the actors in the WASH cluster are specifically responsible for the provision, maintenance, and improvement of toilets, showers, drainage, clean water access and general site hygiene. Beyond that it is also about more indirect aspects that have a profound impact on 'WASH'. This includes notions of dignity, safety, and awareness of varying cultural backgrounds. Watershed acts as the key WASH organisation in Moria. Success in our activities requires close cooperation with our partner organisations in the Shelter and Health clusters as well as the Greek government.

At Watershed, we have developed our own WASH terminology to refer to facilities and tasks, used in our daily operations. In this report you will commonly come across the terms ‘**WASH container**’ and ‘**wash pad**’. A WASH container refers to a container or ISO-box that serves as a water, sanitation and hygiene facility in the form of toilets, showers, or all-in-one. There are a wide variety of designs to be found around the camp, some have been recently supplied by MSF, the remainder have either been refurbished or built by Watershed. A wash pad is the name we have given to our custom designed slabs of concrete that are gently sloped towards a floor drain with a number of fresh-water taps installed on a surrounding brick wall. Wash pads are multi-purpose, easy to maintain outdoor WASH facilities for household activities such as washing clothes, cleaning dishes, preparing food, personal hygiene and sometimes ritual washing.

In terms of accessibility to the various WASH facilities in Moria we differentiate between communal and shared areas. The majority of facilities are communal, meaning they are readily accessible to anyone in camp and the Olive Grove. Shared facilities are those that are built directly adjacent to, or within, housing

structures and are therefore only accessible to those living in that unit. For example, this is the case in the Levels and in Sections A – C where bathrooms are directly connected to the accommodation.

Housing:

Throughout all open and closed spaces there is a variety of housing forms that differ in the quality of living conditions they offer. From the most stable, safe, and sheltered housing structures to the least, there are:

- Levels and Sections buildings:** These are rows of pre-fabricated buildings which are part of the original military base infrastructure. There are 4 rows in the Levels and 3 in the Sections;
- ISO-boxes:** container-sized, movable accommodation units;
- UNHCR tents:** robust family tents;
- Makehift structures:** informal structures built by refugees from wooden pallets, tarps and scrap material; and
- Small camping tents:** Towards the end of the year, with space to set up more solid structures within the camp virtually non-existent, many refugees have to rely on flimsy festival tents.

Toilets

In 2019 our activities relating to toilets were two-fold. On one hand we improved existing toilets through in-depth maintenance and refurbishments, whilst on the other hand we responded to the urgent need to increase toilet numbers.

In the second half of the year, as Moria's extreme population growth led to severe overuse of all WASH facilities, we installed additional communal facilities in some of Moria's busiest areas. This included the creation of a whole WASH station near the camp's boundary, thereby also serving those living in the Olive Grove where facilities have always been scarce. Originally only equipped with one WASH container, we transformed the area by adding two all-in-one containers and a new wash pad.

During the final quarter of the year, our focus increasingly turned to overcoming the issue of a severe lack of facilities in the Olive Groves and other overcrowded areas such as New Arrivals. In collaboration with MSF we placed two new, custom-

designed, as well as two pre-built toilet containers in these key areas. While MSF funded the containers' construction and delivery, we took over the technical installation and ongoing maintenance. This positive initiative has resulted in the overall addition of 38 toilets.

As maintenance remains another constant priority, 'in-depth maintenance' was a significant ongoing project regarding toilets throughout 2019. In that sense, we completed eight container overhauls: By focussing on one container at a time, we restored it to its former, well-functioning glory, by replacing every broken fixture, vacuuming flush pipes and deep-cleaning the unit. Moreover, we used acid to remove dirt and limescale from toilet cubicles. In Section C, we also completed refurbishments in three bathrooms with unsatisfactory facilities and built two bathrooms from scratch.

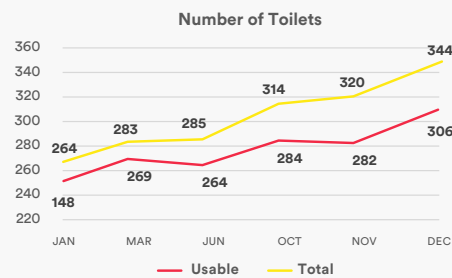

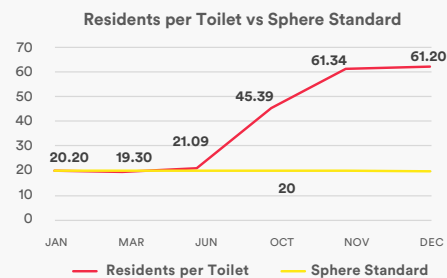
In 2019, we focussed on installing additional toilets in key locations to serve the needs of the residents.

During 2019 we maintained, repaired and improved the toilet facilities in Moria, focusing on communal facilities and making optimal use of the scarce available space. However, the unprecedented population growth that characterised the latter half of the year led to a current ratio of 61 residents per toilet, in spite of an additional 80 toilets being placed in Moria in 2019. With an ever-growing Olive Grove now hosting more people than the actual RIC, there are currently 167 residents per toilet, more than 8 times the Sphere standard, and the queues of people waiting to use the toilets grow longer every day. For this reason we

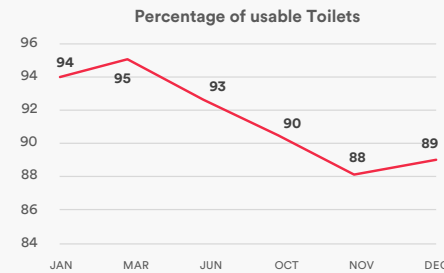
have shifted our focus to increasing the availability of WASH facilities for the residents in the Olive Grove, yet we increasingly struggle with a sewage and water supply infrastructure that has reached its limits. Sewage issues related to insufficient pipe capacity within the camp system have become an almost daily occurrence. Without major improvements of the general infrastructure, it is becoming increasingly difficult to see ways in which we can improve the sanitation situation for the camp population in 2020.

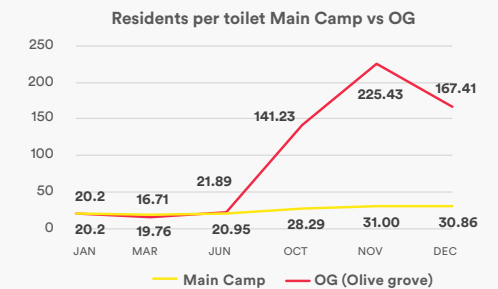
Overall, 80 additional toilets have been added in Moria in 2019, of which many are portaloos placed by the authorities. Most new facilities were placed in the Olive Grove, doubling the available number of toilets from 41 to 82.

Whilst Sphere minimum standards were met in early 2019, due to the large number of new arrivals since summer there are currently three times as many residents per toilet as recommended.

Through regular maintenance we were able to ensure that up to 95% of all toilets were in a usable state (functional and providing privacy) at any one time. Yet even though our maintenance efforts have only intensified, the levels of usage in a camp at six times its capacity means that damages and dysfunctions are much more likely to occur.

In recent months, the vast majority of new arrivals settled in the ever-expanding Olive Grove overspill - agricultural land that is marked by a complete lack of technical infrastructure. There, the resident per toilet ratio has reached catastrophic levels, and the recent addition of the new MSF containers could only improve the situation to a degree.

Showers

Since the founding of Watershed Greece, our priority, in terms of showers, has been to continue providing hot water. Thanks to your generous support, we have successfully sustained the hot water supply to the 26 showers in the main block, with increased hours during the cold winter months, through the use of the custom-designed olive pellet boiler system.

In addition to this, we have installed, maintained, repaired and serviced solar units in locations all over the camp, which harness the energy of the local, warm climate to generate hot water. By maintaining existing showers, including more intensive maintenance projects such as installing fixed showerheads and reconnecting the drains from shower trays to nearby manholes within the Levels, we have ensured that communal and shared showers remain usable.

In response to the population growth, we have assisted MSF to install additional facilities. They supplied three shower container units, consisting of 36 individual shower cubicles in total. We carried out all of the onsite labour for this project, and installed solar panels on the roofs. In order to cater to some of the camp's youngest residents, we fitted two baby baths in Section D, where lone mothers are living.

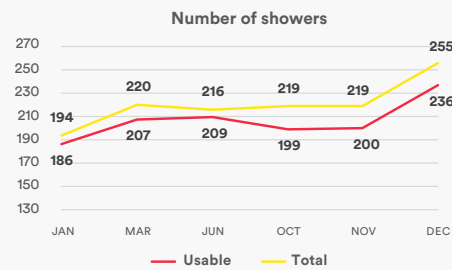
In contrast to our usual activity, we also removed some shower facilities. Although this seems counterintuitive to our aim as an organisation, it became obvious during the second half of the year, as Moria's population grew rapidly, that refugees faced increasingly unreasonable waiting times to use

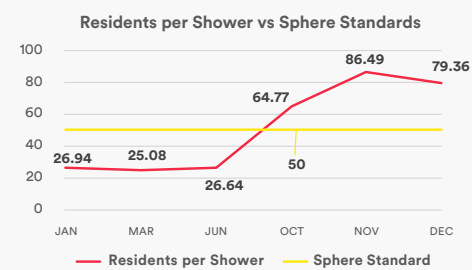
the all-in-one WASH containers as a toilet while others used them to shower. To somewhat alleviate this issue, we removed the shower outlets in selected cubicles across the camp, and in an entire WASH container placed in camp in August, which is located to serve the population living in the Olive Grove, too. Adapting and reacting to the ever-changing needs and situation in camp has always been an important part of our learning curve.

Up until July the combination of previous container conversions, by our German partner Watershed Foundation, ensured that the number of showers in Moria met the Sphere Handbook minimum standard of 50 residents per shower. In addition to the 26 showers in the main shower block which are reliably heated by an olive pellet burner, we added more solar units to ensure all other communal showers had at least two solar units per container. Our maintenance of showers ensured that more than 90% of the facilities inside Moria RIC consistently remained functional, including the additional 61 showers. However, as a result of both the extreme population growth and the poor design of two old shower containers in OG South,

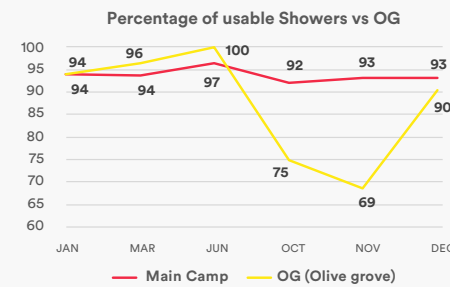

In 2019, 61 additional showers have been installed in Moria by Watershed Greece and partners. Firstly, additional showers were added mostly through Watershed Foundations container conversions, then, towards the end of the year MSF provided the OG with 36 showers in 3 new containers. Similar to the toilets, the usability rate suffered from over-usage.

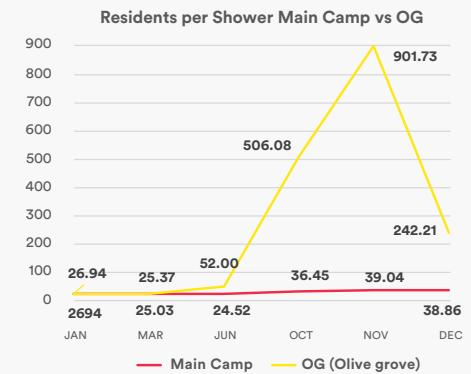

Comparing to Sphere minimum standards for an emergency situation, Moria camp used to have almost double the number of required showers. Still, the extreme growth of population in the second half of the year catapulted the number of residents per shower to 58% above recommendations.

we regard 12 showers as unusable. These will be refurbished in early 2020. It was only after the population reached an astronomical 903 residents per shower in the Olive Grove that capacity was added. Now an additional 36 showers do help the situation but there are still 242 residents per shower, far exceeding the Sphere standard. This, combined with the insufficient provision of hot water from the solar boiler units in winter (due to insufficient sun light and an unreliable electricity supply), means that residents often have to walk a long way to queue for a hot shower. For 2020, it seems difficult to see ways of improving this situation without significant upgrades to Moria's water supply and other infrastructure.

Throughout the year we and previously the Watershed Foundation, have been able to maintain a very high usability rate for the showers inside the RIC (92% and more). For most of 2019, there were only 16 showers in the Olive Grove, which were much more difficult to maintain. The addition of the 36 MSF showers has alleviated this situation for the moment.

A differentiated analysis of the residents per shower ratio perfectly depicts one of the main challenges in Moria: Most of the population growth happened in the Olive Grove, despite almost non-existent infrastructure there. While we managed to ensure a decent level inside the camp, the shower ratio in the OG skyrocketed.

Water

In terms of water provision in Moria camp we aim at increasing both the quality and the quantity of accessible, potable water – taking into consideration seasonal WASH needs.

During the hot summer months, especially from August to September, the dry weather provided an opportunity to construct 2 large concrete wash pads as well as the concrete foundations for a large WASH station. Wash pads are our most effective tool in achieving our aim of improving water access. According to the available space we design each wash pad to fit the maximum amount of freshwater taps, good drainage, and enough space for household or personal hygiene activities. In this manner, we added a total of 52 new taps around camp.

Additionally, during August we improved our pre-existing wash pads by deep-cleaning them with pressure washers, upgrading them with additional taps and coating the walls with waterproof paint to stem algae growth. Later in the year, overcrowding

brought about serious issues of garbage accumulation, which in turn led to various WASH related worries, particularly in terms of health and hygiene. In response we were able to equip all wash pads with new garbage containers. In the run-up to, and during, the year's colder and wetter months our projects shifted towards winterisation and rainwater drainage.

Towards the year's end, from October onwards, we cleared out and continuously maintained all storm drains and rain gutters in preparation for the rainy winter. On the camp's steepest hill, we even added 3 concrete bunds to re-direct rainwater into French drains.

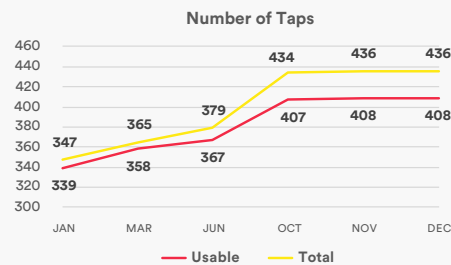
Other key activities this year included replumbing a section of the main sewage line and the sewage pipes of a permanent toilet building following on-going blockage issues in September.

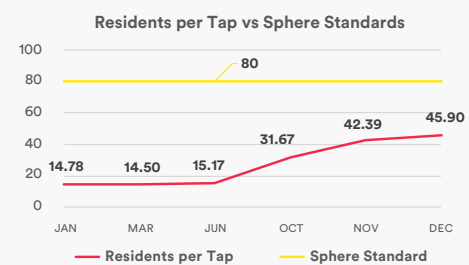

With our donors support we are able to ensure that Moria residents have access to clean water throughout camp.

In Moria the number of residents per waterpoint has been below the recommended minimum standard of 80 persons per tap, as outlined in the Sphere Handbook, since the summer 2018. Residents are also supplied with bottled drinking water during food distributions, therefore taps are mainly used for household activities. Furthermore it is reassuring that a guest researcher from University College London has verified, using microbiological tests, that the water supply to the camp is safe to drink. Until now, apart from a few issues within the Olive Grove, the water supply to Moria Camp has not presented any problems. However, with the population growth in the second half of 2019 the demand for water now exceeds the supply. The lack of water points in the Olive Grove has meant a current ratio of 421 persons per tap

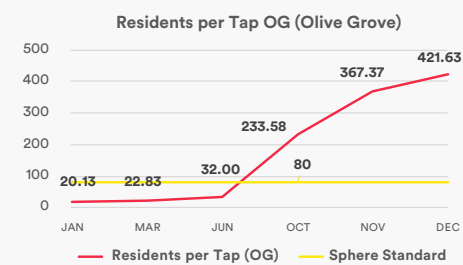

Water taps provide a vital source of water for Moria residents to wash their hands, faces, feet, dishes and clothing. This year we, and previously the Watershed Foundation installed 90 new taps with wash pads and with toilet container installations. The timely construction of wash pads just preceded the influx of residents that turned them into veritable hubs of activity.

In terms of access to freshwater taps, we and previously the Watershed Foundation, have been able to maintain much better levels than the Sphere minimum requirement. However, it has to be noted that the wash pad taps are in almost constant use, mostly for household activities.

in that area, and the massive demand has resulted in one of the two storage tanks on site emptying daily, initially in late afternoon but now in mid morning. It takes 9 hours for the tank to fill completely but we have set up the pumps to restart after 4 hours. This, in turn, affects the functionality and hygiene of the toilets and the availability of showers. The tank and the associated pumps provide water to approximately 12 000 people. While we will help our partners to increase the number of taps in the Olive Grove in early 2020, further improvements will be difficult to achieve without a major upgrade to the camp's water supply. In the meantime, we will implement a water supply management plan to reduce pump down time.

Similar to toilets and showers, there is also a substantial lack of taps and access to freshwater in the Olive Grove. Whilst we are currently assisting our partners to increase the water supply in the Olive Grove, it will be hard to adequately cater for the needs of the 11 384 residents there.

Shelter

Despite shelter not being our main focus, we have worked on various projects to improve accommodation in Moria, in particular by providing warmth and electricity as well as protection from the weather.

One of our main shelter projects this year was the construction of 9 sunshades – a project that we finished in August. Since our wash pads are designed for time-consuming tasks such as laundry and dish-washing, we saw it necessary to equip these spaces with appropriate sun protection. We did so by welding together metal poles and mesh, to which we then attached shading nets. Additionally, we constructed two shades in front of WASH containers where people face long waiting times, and above the waiting area in front of the EASO asylum offices. As these structures are built in a sturdy manner, we were able to cover them with tarps for the winter, to protect the areas from the rain.

With a clear focus on shelter from the rain, we also completed two roofing projects. During autumn we built and mounted 117 single-slope roofs on top of all residential ISO-boxes, due to a reoccurring problem of rainwater leaking through almost all of the old panel roofs. Our second roofing project aimed to cover the crowded front and back areas of the Levels with UNHCR tarps. Unfortunately, a ferocious southerly storm in December claimed many tarps from the front of the Levels. However, we are glad to report that the

areas at the back, which are most in need of shelter, remain intact.

Furthermore, following a large fire on September 29, Watershed was able to assist with the installation of new heavy-duty cables, for 13 nearby ISO-boxes whose cables had melted. Beyond that, and with an aim of increasing night-time safety, we added LED light strips inside, outside, and generally wherever possible, to WASH facilities all around camp.

Further projects have been the replacement of old solar boiler elements on our WASH containers, Levels, Sections and Detention bathrooms as needed.

Partnerships

2019 has sped past us at an alarming rate, and we are sure most actors involved in humanitarian work in Moria would agree. Throughout this busy year it has been our pleasure to lend a helping hand or work towards a common goal with various partner organisations.

From before the creation of Watershed, through From before the creation of the Watershed Foundation, through the founding of Watershed Greece in 2019 and up to the present day, Help Refugees has provided us with substantial and continual support. If it were not for their financial input throughout 2019, our work and the steady growth in our operations would not have been possible.

Towards our goal of improving WASH conditions in Moria, one of our most important partnerships has been with Médecins Sans Frontiers (MSF) with whom we installed five new WASH containers in addition to two transferred from Italy.

Without the support and guidance of RIS and EuroRelief our close partners inside camp, none of the work would have been possible. Together we were able to accomplish both WASH and shelter related goals.

Whilst EuroRelief assisted us with funding for wash pad construction, we assisted in the distribution of pallets and the laying of gravel behind the Levels, where people were erecting tents on muddy ground. With EuroRelief's partner; Christian Refugee Relief, a construction team from Holland, and a collective of firefighters from the San Sebastián town council, we teamed up to realise the ISO-box roofing project.

Outside Moria camp, we completed several construction and maintenance initiatives for our

friends from Better Days, One Happy Family (OHF), and MotG. Among other things we built a pre-fabricated chalet for the community in Kara Tepe, a family-focused camp nearby. While installing a sunshade, insulated roofing and windows for Better Days' 'EcoHub' permaculture garden at OHF, we simultaneously fixed up OHF's broken borehole pump.

Further collaborations in and around Moria include the installation of wooden floors under three large family tents on Level 0.5, for which our long-term partner, Timber Project, had provided the materials, and the refurbishment of the floor in a container for Starfish Foundation to use as a Kindergarten.

The situation in Moria at the end of 2019 can be considered a humanitarian emergency. Together with RIS we aim to keep a camp infrastructure running that has long reached its limits.

**If you need any further
information, please
don't hesitate to get in
touch with us.**

Watershed Greece M.K.O.
10 Agiou Therapontos Street
81100 Mytilini
Greece

watershed-foundation.org

mail@watershed-foundation.org

